

Praha 25/01/2016

Posudek vedoucího diplomové práce Jakuba Kolářka
„ Pokus o demokratickou tranzici v Íránu v l. 1997–2000“

Jakub Kolářek napsal teoreticko-empirickou práci v oboru historické-sociologie pod titulem „Pokus o demokratickou tranzici v Íránu v l. 1997–2000“. Práce, dle počtu stran, poznámek pod čárou, literatury, odpovídá požadavkům na diplomovou práci.

Práce je obzvláště logicky konstruována. Tento fakt si zaslouží pochvalu, neboť vůbec nabývá pravidlem. Práce je rozdělena do dvou kapitol:

- 1/ Íránský stát, společnost a modernita ve 20. století
- 2/ Reformní hnutí a jeho průběh z hlediska tranzitologie

Už toto rozdělení naznačuje směr argumentací. Írán zažívá proces modernizace. Islámská revoluce je viděna jako součást modernizačního procesu. Pokus o demokratickou tranzici (1997-2000 a liberalizaci s ní spojenou také. Jazyk argumentací je jasný a přesný. Znalost regionu je také obdivuhodná.

Autor velmi přesvědčivě poukazuje na elementy kontinuity mezi předrevolučním a porevolučním režimem. Poukazuje i na modernizační projekt revolucí (ve kterém zdůrazňuje aspekt socializační, např. na str. 33). Ovšem mohl by být navíc zmíněn element tvorby národní jednoty či vytváření národního státu (Gellner píše o „monopolu na legitimní kulturu“), zvláště když celá argumentace autora jde tímto směrem (antikoloniální hnutí, i kulturně).

Na vícero místech je vidět, že se autor snaží akceptovat eisenstadtovskou koncepci různých forem modernity, ale zároveň jeho vlastní koncepce co do směru této modernity není jasně definovaná. Například v rámci úvah o demokratizaci, vidí autor nejdříve negativní jevy, které popisují autoritarismus režimu: likvidaci sekulárně orientované opozice, zrušení hnutí z dolů, ovšem toto propojení připomíná spíše západní cestu modernity. Dále autor píše, že „Hnutí, které obnovilo její již dříve vznesené požadavky na posun Islámské republiky blíže k modernějšímu, demokratičtějšímu, pluralitnějšímu a liberálnějšímu uspořádání, a oslovilo s nimi podobně smýšlející část veřejnosti, vzniklo nakonec v řadách revoluční elity samotné.“ Mluví tady autor stále o vlastní cestě k modernitě, anebo používá západní cestu jako šablonu?

Možná kvůli nejasnostem konceptuálním anebo z důvodu nevyjádřených normativních předpokladů, chybí v diplomové práci dva elementy. První je modernizace Íránské cesty, která sice byla započata, ale nedokončena. Za druhé, což je spojené s první výtkou, chybí jasnější rozhraní mezi tím, co je v dané modernizaci dáno kulturně a co je univerzální, co je krátkodobá záležitost, co je dlouhodobý proces.

Z výše uvedených důvodů navrhuji tyto otázky pro obhajobu:

1. Je pokus o tranzici v Íránu typický nebo specifický, dle modelu Schmittera a O'Donnella?
2. Je třeba důvod selhání hledat v dlouhodobé perspektivě (proces modernizace), nebo v té krátkodobé (interakce v letech 1997-2000)?

I přes uvedené výtky hodnotím práci jako bezesporu výbornou.